

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Міжнародна міграція робочої сили є складовою світової системи господарювання, еволюції робочої сили, системи міжнародного поділу праці та інтеграції, а також пов'язана з формуванням, розвитком та занепадом націй і держав. Вона є результатом цілого комплексу економічних і неекономічних чинників: різниця в рівнях поточних доходів, безробіття, необхідність пошуку роботи, війни, стихійні лиха та інші позаекономічні події. Ці та інші причин призводять до постійного або тимчасового переміщення працездатного населення з одних країн до інших. Набуття громадянами України права на вільне пересування співпало у часі із глибокими структурними трансформаціями економіки, що супроводжувалися падінням рівня життя та зростанням безробіття. Внаслідок деградації системи безкоштовної освіти та медицини оплата цих послуг лягла на населення. Все це стимулювало трудову міграцію за кордон, яка наприкінці 1990-х рр. перетворилася на масове явище і джерело доходів для багатьох сімей [1].

За даними “Дослідження фінансових надходжень, пов'язаних з міграцією, та їхнього впливу на розвиток в Україні” середній дохід українського довгострокового трудового мігранта за кордоном становив 1 550 доларів США у 2014 році (або 2 013 доларів США на одне домашнє господарство з трудовим мігрантом у країні призначення), що було в чотири рази вище, ніж рівень середньої заробітної платні в Україні. За даними представництва Міжнародної організації праці в Україні у 2014-2015 рр., за кордоном працювали близько 700 тис. громадян України. Загалом за різними статистичними даними за межами України знаходиться від 8 до 20 млн осіб українського походження. Також серед трудових мігрантів переважають чоловіки, найчисленнішими серед них є особи 30-44 років (понад 40%), більшість мігрантів походить із областей заходу країни. 41% трудових мігрантів мають середню або середню спеціальну освіту, 36% – вищу освіту.

Сфери зайнятості українських працівників за кордоном – це передовсім будівництво і праця в домашніх господарствах, сфера послуг та сільське господарство. Збільшенню трудової міграції українців слугує низка чинників внутрішнього і зовнішнього впливу: 1) падіння економічного розвитку, жорстка регулятивна політика, забюрократизована система, високі податки, тиск на малий і середній бізнес, закриття підприємств, втеча в «тінь»; 2) соціальні проблеми: низькі зарплати та пенсії, високі ціни й тарифи, корупція; 3) політична ситуація в країні; 4) війна на сході з відторгненням територій, включно з Кримом; 5) запровадження безвізового режиму спровокувало легальний відтік у члени-країни ЄС; 6) запровадження режиму малого прикордонного руху між Україною, Польщею, Угорщиною та Словаччиною, що передбачає перебування жителів 30–50 кілометрової прикордонної зони без візи у країні-сусіді; 7) преференції для власників «карти поляка» та «карти угорця»; 8) освіта за кордоном. Зокрема, навчатися в європейських вишах, а потім залишитися працювати в країнах ЄС хотіли б 70-80% студентів, жити за кордоном – 40-50%; 9) надання статусу “біженця” в країнах ЄС. З січня 2014 року кількість шукачів притулку з України поступово зростає [2].

Варто підкреслити, що нинішня еміграційна ситуація в Україні не відповідає національним інтересам. Зрозуміло, що міграцію звести до нуля неможливо, але зробити все, щоб її скоротити – це одне з найнагальніших питань для нашого Уряду. Тому тепер українцям необхідним є вироблення і реалізація активної державної міграційної політики. Тобто Уряду необхідно запроваджувати такі заходи, які б стимулювали населення працевлаштовуватись на території України: підвищувати рівень економічного добробуту населення, забезпечувати населення якісним медичним обслуговуванням, сприяти вільному доступу до отримання освітніх послуг, створювати нові робочі місця, підвищувати рівень середньої заробітної плати та ін.

Список літератури

1. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. — К: Центр учбової літератури, 2012. — 414 с.
2. Міжнародна організація з міграції. Міграція в Україні: факти і цифри. 2016. – 31 с.